

Meslek Etiği, Etik Karar Verme ve Etik Dışı Davranışın Gerekçelendirilmesi

Prof. Dr. İnayet Aydın

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakóltesi Öğretim Üyesi

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Hiçbir yağmur tanesi kendini selden sorumlu tutmaz.

John Ruskin

Prof.Dr.İnayet Aydın 8 Ağustos 2018
Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Etik, insan tutum ve davranışlarının iyi-kötü ya da doğru-yanlış yönden değerlendirilmesidir.

Doğru
İyi

Yanlış
Kötü

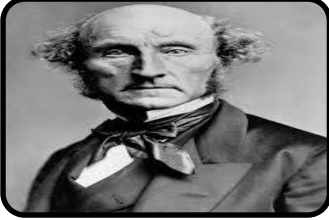
Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders
Sunumu

Etigin ilk ilkesi

Öncelikle zarar verme !

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Temel Etik Yaklaşımlar

1. Faydacılık:

- En fazla sayıda kişiye en büyük oranda fayda sağlamak

2. Ödev etiği:

- Sonuca bakmadan ilkeleri uygulama ve ödevine uygun davranma.

3. Karakter (Erdem) Etiği:

- Karakterini geliştirme ve kendine yakışanı yapma.

ETİK

NİYET

- Gerçek niyetin nedir ?

EYLEM

- Eylemin etik mi ?

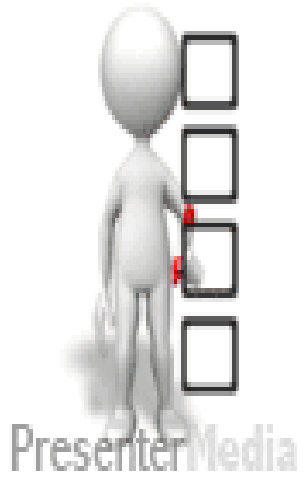
SONUÇ

- Sonuç etik mi? Kim kazançlı çıktı? Bunu hak etti mi?

Etik Karar Verme

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Etikle İlgili Kavramlar

DEĞER

İLKE

KURAL

STANDART

DEĞER

- Değer, bir kişinin bağlandığı şeylere verdiği önemin ölçüsüdür.
- **Karşımızdaki obje ya da kavramlar arasında bazılarına önem ya da belli bir anlam yüklemekle değerler oluşur.**

Etik İkilemler:

- Etik ikilem, iki veya daha fazla yarışan değerin çatışma halinde olmasıdır.

Etik İnkilem Türleri

1

- İki iyi durumdan birini seğmek

2

- İki negatif durumdan birini seğmek

3

- Farklı taraflar üzerinde farklı etkiler yaratacak seğeneklerin olması

- “Amaç” değerler
- “Araç” değerler

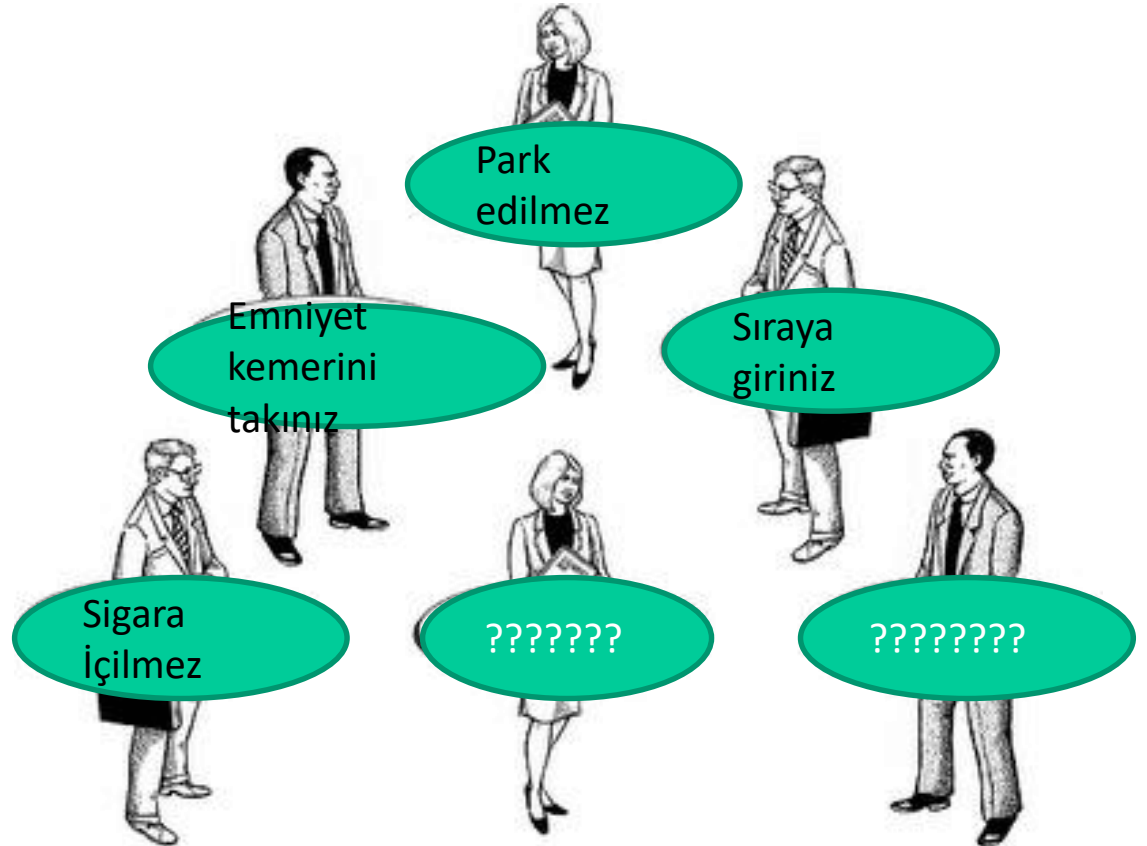
İLKE

- Eylemleri yönlendiren temel düşüncelerdir.

KURAL

- İlkelerle uygun eylem yollarıdır.

Kuralların üç özelliği

Kurallar belirsizliği azaltarak öngörülebilirlik ve istikrar sağlar.

Kurallar insan davranışlarına denetim ve sınırlama getirir.

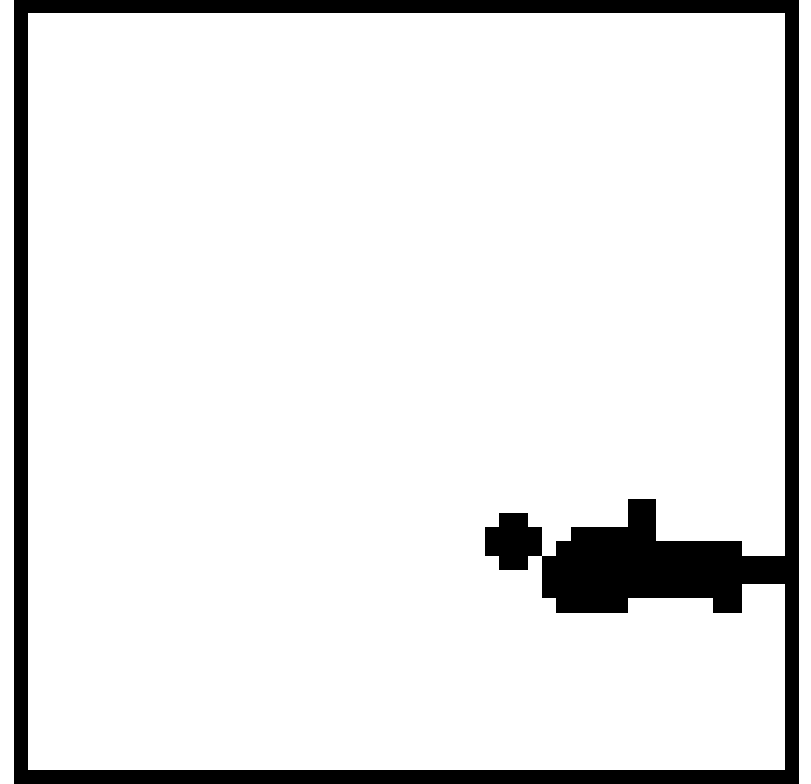

Kurallar bireyi özgür kılar.
Yapılmaması gereken istek ve beklentilere karşı kalkan etkisi yaratır.

Prof.Dr.İnayet

STANDART

- Beklenen davranışların sergilenmesi, istenmeyenlerden kaçınılmasında rehberlik yapan sistemlerdir.
- Standartlar ve liyakat

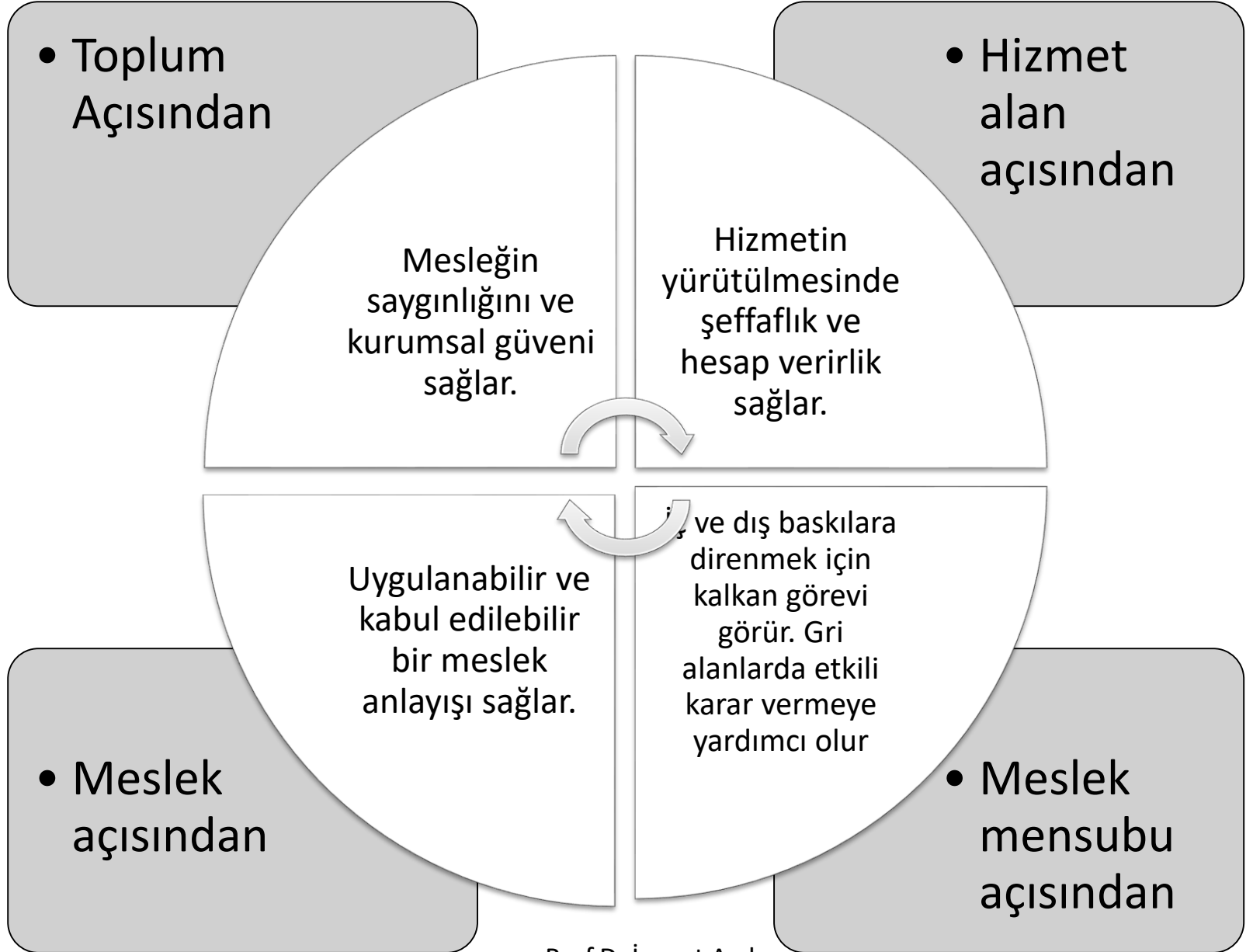

MESLEK ETİĞİ

- Belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup koruduğu;
- meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan
- Kişisel eğilimleri sınırlayan,
- yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan,
- meslek iği rekabeti düzenleyen ve
- hizmet ideallerini korumayı amağlayan
- ilke ve kurallar bütünüdür.

Prof.Dr.İnayet Aydın 8 AĞustos 2018

MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Çeşitli Mesleklerde

Etik

Çeşitli Mesleklerde

Etik

KEBAPÇI YEMİNİ

- Halk sağlığını önde tutacağıma,
- **YEMEDİĞİMİ
YEDİRMEYECEĞİME**
- Bozuk gıda satmayacağıma,
- Mesleğime saygı duyacağıma,
- Namusum ve şerefim üzerine
- **And İçerim**

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders
Sunumu

Sporda uyulması gereken etik ilkeler şunlardır

Adalet

Eşitlik

Saygı

Dürüstlük ve Doğruluk

Profesyonellik

Tarafsızlık

TIP ETİĞİ

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

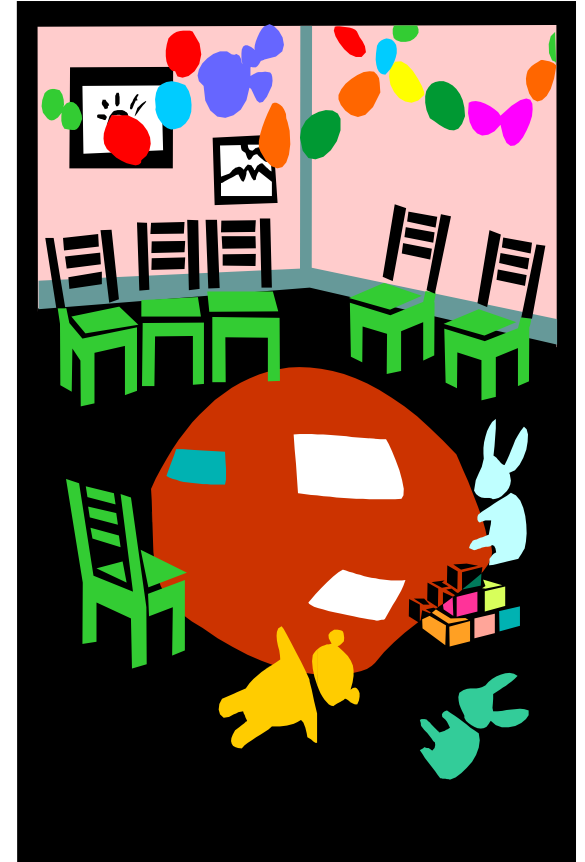
TIP ETİĞİNDE TEMEL İLKELER

Yararlılık ilkesi
Zarar vermeme
ilkesi
Özerkliğe saygı
ilkesi
Adalet ilkesi

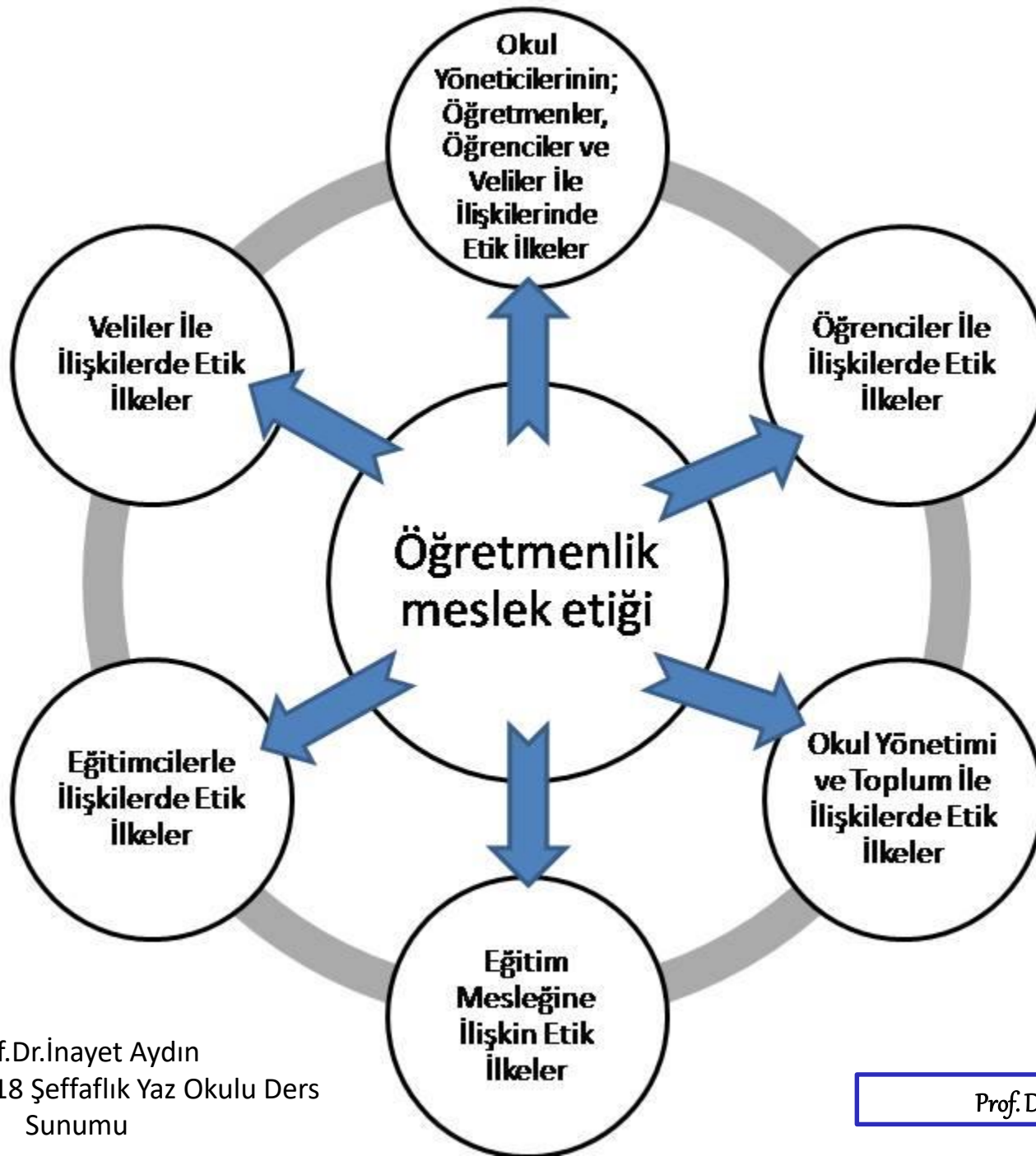
EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE ETİK

- Eğitim, öğretim ve okul kavramlarının doğasında etik bir çaba yatmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim- öğretim Hizmeti Verenler İçin Etik İlkeler

- İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü
- 25.06.2015 Tarih ve 972020150/730.06.6531543 sayılı yazı
- Genelge 2015/21

Mühendislik Etiği

Prof.Dr.Inayet Aydın 8 Ağustos 2018
Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

ABET Code of Ethics: Mühendislik Eğitimi Akreditasyon Kurulu içindir.

AICHE Code of Ethics: Kimya Mühendisleri,

ASCE Code of Ethics: İnşaat Mühendisleri,

ASME Code of Ethics: Makine Mühendisleri,

IIE Code of Ethics: Endüstri Mühendisleri,

IEEE Code of Ethics: Elektrik Elektronik Mühendisleri,

ACM Code of Ethics: Bilgisayar Mühendisler içindir.

NSPE Code of Ethics : Tüm Mühendisler içindir.

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

1 Mühendisler, mesleki görevlerini yerine getirirken, toplumun güvenliğini, sağlığını ve refahını en önde tutacaklardır.

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

②. Mühendisler, sadece kendi uzmanlık alanlarındaki hizmetleri vermelidirler.

3. Mühendisler, yalnızca objektif ve gerçek resmi raporlar yayınlayacaklardır.

4. Mühendisler, mesleki konularda, her işveren veya müşteri için güvenilir vekil olarak davranacaklar ve çıkar çatışmalarından kaçınacaklardır.

5. Mühendisler, hizmetlerinin geçerliliği konusunda mesleki itibarlarını oluşturacak ve diğerleriyle haksız rekabete girmeyeceklerdir.

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

6. Mühendisler, mesleki doğruluğunu, onurunu ve değerini yüceltmek ve geliştirmek için çalışacaklardır.

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu
Ders Sunumu

YARGI ETİĞİ

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders
Sunumu

150
2018
Yıl

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
YARGITAY BAŞKANLIĞI

YARGITAY ETİK İLKELERİ

EHLİYET VE ÖZEN

EŞİTLİK

MESLEĞE YARAŞIRLIK

DÜRÜSTLÜK

TARAFSIZLIK

BAĞIMSIZLIK

(Yargıtay Yargı
Etiği İlkeleri,
Yargıtay Başkanı
Sayın İsmail Rüştü
CİRİT
başkanlığında
toplanan Yargıtay
Büyük Genel Kurulu
tarafından
8.12.2017 tarihinde
oybirliği ile kabul
edilmiştir)

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

YARGITAY YARGI ETİĞİ İLKELERİ

- Değer 1: BAĞIMSIZLIK
 - Yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğünün ön şartı ve adil yargılanmanın temel güvencesidir. Bu nedenle hâkim, hem bireysel hem de kurumsal yönleriyle yargı bağımsızlığını yüceltir ve örnek biçimde temsil eder.

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

- Değer 2: TARAFSIZLIK

- **Tarafsızlık, yargı görevinin doğru biçimde ifası için vazgeçilmez bir unsurdur. Bu ilke, temyiz sürecinde salt karar için değil, kararın oluşturulduğu süreç için de geçerlidir.**

- Değer 3: **DÜRÜSTLÜK**
- İlke:**Dürüstlük, yargı görevinin doğru biçimde ifası için vazgeçilmez bir unsurdur.**

- Değer 4: MESLEĞE
YARAŞIRLIK

- İlke: **Mesleğe
yaraşırlık ve bunun
görüntü olarak
ortaya konulması,
hâkimin tüm
faaliyetlerinin ifası
için vazgeçilmez
unsurdur.**

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

- Değer 5: EŞİTLİK

- İlke:Yargı görevinin doğru biçimde ifası için mahkeme önünde herkese eşit muamelede bulunmak vazgeçilmez bir unsurdur.

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

- Değer 6: EHLİYET VE ÖZEN

- İlke: **Ehliyet ve özen, yargı görevinin doğru biçimde ifasının ön şartlarıdır.**

Akademik Etik

Prof.Dr.İnciye Aydın 8 Ağustos 2018
Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

**YÜKSEKÖĞRETİM
KURUMLARI**

**ETİK DAVRANIŞ
İLKELERİ**

- 22.10.2014 tarih 62074 sayılı yazı ile üniversitelere gönderildi.

Bilimsel Yanıltma Türleri

**Disiplinsiz
Araştırma**

**Bilimsel Yalancılık
ve Saptırma**

Dürüst Hata:
Deneysel hatalar
Yöntemsel hatalar
İnsan Hataları

Uydurma Yoktan varetme

Saptırma Verilerin ve sonuçların
değiştirilmesi, atlanması

Aşırma Kendine maletme

KAMU ETİĞİ

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

Kamuda Etiğin İşlevi

- Halkın günlük yaşamını kolaylaştırmak.
- İhtiyaçları en etkin, hızlı ve verimli biçimde karşılamak.
- Hizmet kalitesini yükseltmek.
- Halkın memnuniyetini artırmak.
- Hizmetten yararlananların ihtiyacına ve hizmetlerin sonucuna odaklanmak.

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders
Sunumu

2004 yılı, Ülkemizde etiğe dayalı bir yönetim sisteminin oluşturulmasında dönüm noktasıdır. Bu tarihte çıkarılan 5176 sayılı “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuştur.

2005 Yılında Kamu Görevlileri Etik Kurulu tarafından hazırlanan “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” çıkarılmıştır.

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

Eski kamu görevlileriyle ilişkiler

Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci

Hizmet standartlarına uyma

Mal bildiriminde bulunma

Halka hizmet bilinci

Amaç ve misyona bağlılık

Bilgi verme, saydamlık ve katılımçılık

Dürüstlük ve tarafsızlık

Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu

Saygınlık ve güven

Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan

Yetkili makamlara bildirim

Nezaket ve saygı

Savurganlıktan kaçınma

Kamu malları ve kaynaklarının Kullanımı

Çıkar çatışmasından kaçınma

Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması

Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı

Prof.Dr.İnayet Aydın

8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

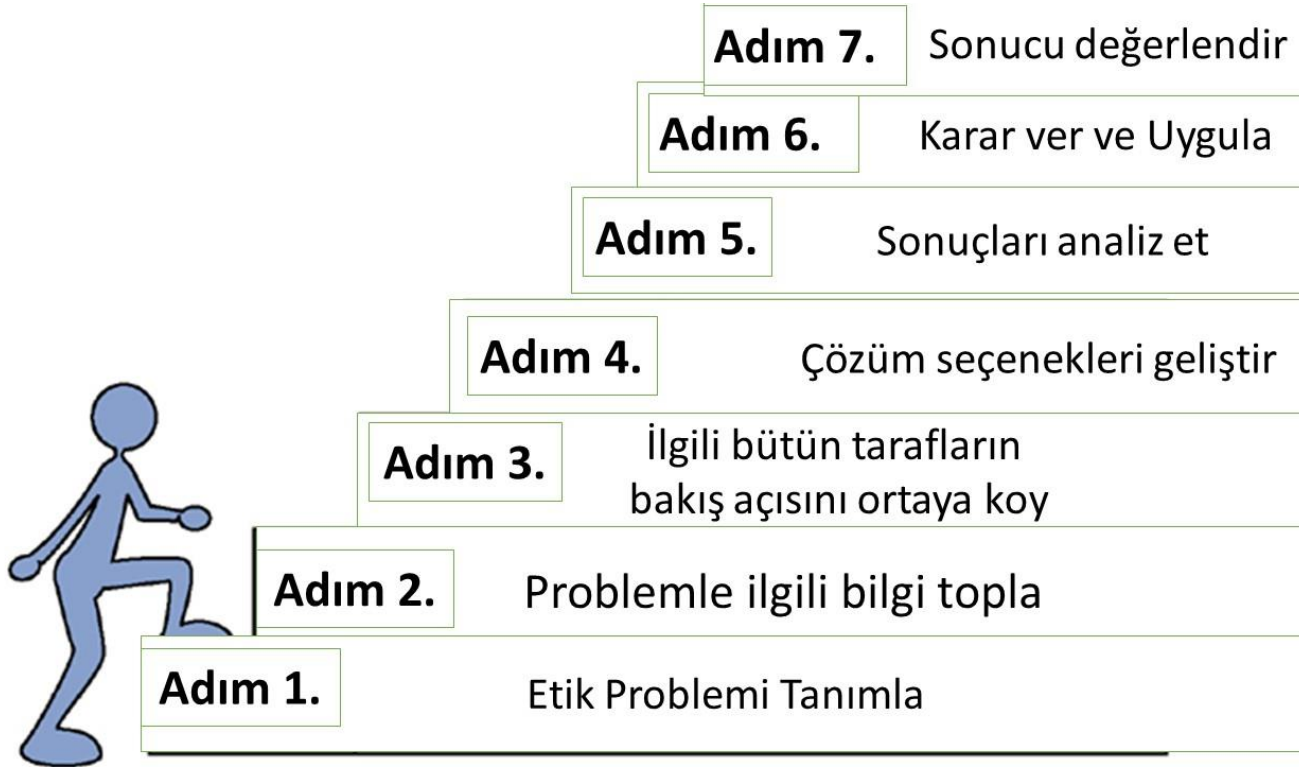
ETİK DIŞI DAVRANIŐLARI GEREKÇELENĐİRME BİÇİMLERİ

Prof.Dr.İnayet Aydın 8 Ağustos 2018
Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

- 1.Eğer gerekli ise etiktir**
- 2. Sahte gereklilikler tuzağı**
- 3. Eğer yasal ve izin verilebilir ise, uygundur**
- 4. Bu işin bir parçası**
- 5. Sonuçta herkesin yararı sağlanacak**
- 6. Bunu sadece senin için yapıyorum**
- 7. Sadece ateşe ateşle karşılık veriyorum:**
- 8. Kimse zarar görmeyecek:**
- 9. Yüce/asil/kutsal amaç için yozlaşma**
- 10. Herkes aynı şeyi yapıyor**
- 11. Kişisel olarak benim kazancım yoksa tamam**
- 12. Hak ettiğimi alamıyorum:**
- 13. Meslektaşlarının Suçlarını Gizleme .**
- 14.Benden bulmasın düşüncesi**
- 15. Hala tarafsız olabilirim düşüncesi**

Etik Karar Verme Aşamaları

DAVRANIŞIN ETİK AÇIDAN YARGILANMASI

Bir kişi, belli bir konuda karar vermeden önce aşağıdaki on soruya yanıt vermelidir

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Şeffaflık Yaz Okulu Ders Sunumu

1. Bu doğru mu ?
2. Bu adil mi?
3. Eğer gazetede yayınlansaydı ne hissederdin ?
4. Eğer birisi zarar göreceksen bu kim ?
5. Aileniz, çocuğunuz ya da akrabalarınıza bunu söyler miydiniz ?
6. Herkes senin gibi davransaydı ne olurdu?
7. Bir soruşturma açılrsa kendini savunabilir misin?
8. Başkaları seni görseydi bu şekilde davranabilir miydin?
9. Kararının sonuçlarına katlanabilecek misin?
10. Olay nasıl kokuyor ?

Doğru Şeyi yapmak için yanlış zaman yoktur. H. Jackson Brown Jr.

Dinlediğiniz için teŝekkürler.

Prof.Dr.İnayet Aydın
8 Ağustos 2018 Őeffalık Yaz Okulu Ders Sunumu